

Vattentjänstplan samt VA-policy

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Vattentjänstplanen och VA-policyn har varit föremål för samråd under tiden 9 december 2024 – 24 januari 2025. Samhällsbyggnadsförvaltningen har skickat ut information om samrådet samt hur man gör för att lämna in ett yttrande till de fastighetsägare och myndigheter som vi bedömt kan ha ett väsentligt intresse av de åtgärder som planeras i vattentjänstplanen. De enskilda fastighetsägare som vi anser har ett väsentligt intresse av föreslagen vattentjänstplan har en fastighet inom ett bebyggelseområde där inriktningsbeslut om i VA-struktur har förändrats jämfört med tidigare VA-plan. Information om samrådet och förslag till Vattentjänstplan och VA-policy har även annonserats på kommunens hemsida, i entrén till kommunhuset samt på biblioteken i kommunen.

Under samrådstiden har 2 yttranden med synpunkter inkommit. Det ena yttrandet var från Länsstyrelsen och det andra yttrandet kom från fastighetsägare i Hjärtanäs.

REDOGÖRELSE AV SYNPUNKTER OCH ALVESTA KOMMUNS BEMÖTANDE

Inkomna synpunkter redovisas här i sammanfattad form följt av en kommentar från Alvesta kommun som beskriver hur synpunkten har bemötts. Synpunkter som ej uppmanat till någon större förändring av den föreslagna Vattentjänstplanen och VA-policyn redovisas ej. Redovisningen av synpunkterna som kommit från Länsstyrelsen sker utifrån samma rubriker som Länsstyrelsen har använt sig av i sitt yttrande. De genomförda förändringarna och kompletteringarna har även markerats med gul färg i Vattentjänstplanen och VA-policyn.

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

Det bör framgå vilka kriterier eller bedömningsgrunder Alvesta kommun har för när verksamhetsområde bör inrättas eller när enskilda lösningar förordas. Kriterierna kan vara storleken på samlad bebyggelse, svårigheter att inrätta egna lösningar, miljöns känslighet etc. Det kan inte utläsas av planen idag och det är ett verktyg för er när det blir aktuellt att bedöma nya områden.

Det bör även framgå om det finns några utredningsområden. Det vill säga områden som skulle kunna vara aktuella för utbyggnad men som ni inte har utrett de faktiska förhållandena för.

Kommentar Alvesta kommun

Förändringar i kapitel 3 samt 3.1 och 3.2 har genomförts. Kompletterande text har lagts till för att tydligare förklara det arbete som ligger bakom Alvesta kommuns bedömningar.

Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster. Samhällsbyggnadsförvaltningen ser det som bäst lämpat att denna återkommande omprövning sker nära efter att en ny mandatperiod påbörjats. Nästa gång Vattentjänstplanen ska aktualiseras blir därför redan 2026-2027. Samhällsbyggnadsförvaltningen avser att ta fram en tydligare översikt över områden som i framtiden kan vara aktuella för kommunal VA tills att Vattentjänstplanen ska aktualiseras i Kommunfullmäktige 2026-2027.

LEDNINGSNÄT

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

Det bör framgå om förnyelsetakten avser både dricksvatten- och avloppsnätet. Målet på 0,5% låter något lågt i förnyelsetakt. Förnyelsetakten beror givetvis på hur statusen på befintligt nät är men det framgår inte om målet på 0,5% är tillräckligt för att komma i kapp den underhållsskuld som finns. Nu står det bara att 0.5% behövs för att inte öka underhållsskulden.

Kommentar Alvesta kommun

Ett förtydligande om att målet för förnyelse gäller separat för de olika ledningsnäten för vatten, spillvatten och dagvatten har gjorts både i kapitel 2.5 samt i kapitel 2.8.

Tabell 1 visar data från Svenskt vattens undersökning "Driftstatistik" för år 2023. Tabellen visar att Alvesta kommuns mål på en förnyelsetakt på 0,5 % är förhållningsvis högt både i jämförelse med medianvärdet för kommuner med en liknande befolkningsmängd samt i jämförelse med medel- och medianvärde för hela Sverige. En kort text över hur Alvesta kommuns mål på förnyelsetakt förhåller sig till förnyelsetakten i andra kommuner har lagts in under kapitel 2.8. Förnyelse av ledningar är kostsamt. Upprätthållande av en hög förnyelsetakt är särskilt utmanande för mindre kommuner som oftast har få abonnenter per meter ledning. Det är inte heller möjligt att höja VA-taxan så att avgiftsnivåerna i kommunen blir mycket högre än vad de är i andra närbelägna kommuner.

Tabell 1: Uppgifter om förnyelsetakt för ledningsnät, ledningslängd per ansluten person samt kostnad för kommunens VA-verksamhet utslaget på antal anslutna personer. Uppgifterna redovisas i separata kolumner utifrån antal invånare i kommunen.

	10-20t invånare, median	20-50t invånare, median	50-100t invånare, median	>100t invånare, median	Hela Sverige, medel	Hela Sverige, median
Förnyelsetakt						
vattenledningar (%)	0,19	0,24	0,41	0,45	0,4	0,3
Förnyelsetakt						
spillvattenledningar (%)	0,29	0,38	0,34	0,49	0,4	0,3
Förnyelsetakt						
dagvattenledningar (%)	0,25	0,13	0,18	0,27	0,2	0,1
Vattenledningslängd						
per ansluten person						
(m/person)	16,36	11,59	8,76	5,41	14,4	13,1
Spillvattenledningslängd						
per ansluten person						
(m/person)	12,06	8,01	6,08	3,85	10,3	9,3
Total kostnad för						
VA-verksamhet per						
ansluten person (kr)	3389	3115	2870	2494	3556	3337

DRICKSVATTEN

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

I avsnitt 2.4, dricksvatten är det positivt att ni belyser att vattenskyddsområden kan behöva gås igenom och vid behov revideras. Det är också mycket positivt att ni belyser behovet av att skydda rätten till vattenuttag genom att söka tillstånd. Det kan också vara lämpligt att se över befintliga tillstånd för vattenuttag och försäkra sig om att de är aktuella för dagens behov och vattenuttag.

Ett sätt att tillämpa VA-policyn avseende punkten "Kommunen ska tillse att tillräcklig råvattenmängd finns för dricksvattenförbrukning" kan vara att upprätta en kommunal vattenförsörjningsplan samt att aktivt använda den kommande regionala vattenförsörjningsplanen (ny plan väntas bli klar under 2025) i ärendehandläggning och planering.

Kommentar Alvesta kommun

Tillstånd för vattenuttag regleras av vattendomar. Alvesta kommun anger i kap 2.7 att en översyn ska genomföras av samtliga vattendomar sak genomföras senast 2030. Text under Kap 2.4 har omformulerats för att förtydliga att befintliga vattendomar även kan behöva ses över/omprövas. Tidigare angavs enbart under kap 2.4 att vattendomar skulle upprättas där de saknades.

Kommunen har lagt till följande text som en punkt under kap 2.4: "Kommunen ska aktivt delta i arbete med en regional vattenförsörjningsplan. Alvesta kommun vill

belysa att en av kommunens planerade åtgärder är att utreda möjligheten att använda Torne vattentäkt för att uppnå mer redundans i vattenförsörjning av Grimslöv, Torne och Torpsbruk.

VATTENFÖRVALTNING

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande att de tycker att det är positivt med ett ställningstagande att hög skyddsnivå ska appliceras inom områden med vattenförekomster som är utpekade för framtida dricksvattenförsörjning, se kapitel 3.4.3 ombedömningsgrunder för hög skyddsnivå. De önskar dock att Alvesta kommun förtydligas var dessa pekas ut.

Länsstyrelsen skriver även att enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska kommunernas VA-plan innehålla bland annat;

- a) en beskrivning av hur vattenförekomsternas status kan komma att påverkas av vatten- och avloppshantering i kommunen
- b) en riskanalys för de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljökvalitetsnormerna

Länsstyrelsen saknar en koppling mellan kommunens vatten- och avloppshantering och vattenförekomsternas status samt riskanalys enligt punkt a och b.

Kommentar Alvesta kommun

Alvesta kommun har idag inga områden som är utpekade för framtida dricksvattenförsörjning. Områden kan dock tillkomma i framtiden i samband med arbete med en regional vattenförsörjningsplan.

Alvesta kommun jobbar systematisk med att minska näringsutsläpp från reningsverk, samt med att minska bräddningar. I den fördjupad §6 utredning som Alvesta kommun genomförde för bebyggelseområdena Dansjö, Hjärtanäs, Kronobergshed, Grännaforssa, Boatorp/Ryd, Horda, Sjöanäs och Härlöv ingick en analys över risk för miljöpåverkan på recipient från enskilda avlopp utifrån kännedom om de berörda vattenförekomsternas miljökvalitetsnorm och statusklassning. Utredningen analyserade även byggnationens täthet, hydrologiska förhållanden, topologi samt risk för översvämning. Kapitel 3 samt 3.1 och 3.2 har omarbetats för att tydligare förklara det arbete som ligger bakom Alvesta kommuns bedömningar över var den allmänna VA-anläggningen bör byggas ut.

I bilaga 2 har information från rapporten, "Norra Salen - Fördjupad undersökning och inledande åtgärdsplanering", som konsultföretaget ALcontrol AB genomförde åt Alvesta kommun 2016 infogats.

SKYFALL

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

Ni skulle kunna utveckla planen genom att beskriva hur allmänna VA-anläggningar påverkas vid skyfall, vilken typ av anläggningar som kan påverkas samt hur ni avser att arbeta specifikt med dessa.

Kommentar Alvesta kommun

En av de åtgärder Alvesta kommun har med i tabell 2 i kapitel 2.7 är att vi under 2025 ska kartlägga kritiska nivåer samt planera åtgärder för att säkerställa drift av VA-verk, råvattenbrunnar och pumpstationer vid 100-års regn och 100-års flöden.

DAG- OCH DRÄNVATTEN

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

”Det är viktigt att poängtera att dag- och dränvatten från detaljplanelagda ytor är att betrakta som avloppsvatten (9 kap 2 § punkt 3 miljöbalken). I policyn tas dag- och dränvatten upp i separata delar. Det framgår inte riktigt att anläggningarna för vattnet från dag- och dränvatten som uppfyller definitionen för avloppsvatten är avloppsanläggningar och om de ska renas och hanteras inom miljöbalkens kapitel för miljöfarlig verksamhet. I bilaga 3, ordlistan, står det för avloppsvatten att det är ”ett samlingsnamn för spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten”. Men i själva policydokumentet framgår det inte.”

Kommentar Alvesta kommun

Kompletterande text har lagts till i VA-policyn i en av de punkter som berör dag- och dräneringsvatten. VA-policypunkten omnämns även både i kap. 2.2 samt 2.3 i VTP: ”Dag- och dränvatten från detaljplanelagda ytor definieras enligt Miljöbalken som ett avloppsvatten som ska renas och hanteras inom Miljöbalkens kapitel för miljöfarlig verksamhet.”

I tabell 1, kap 1.4 i VTP, har en omformulering även genomförts för att förtydliga ansvar för rening samt att ansvaret gäller inom verksamhetsområde.

DIKEN OCH VÅTMARKER

Yttrande Länsstyrelsen Kronoberg

”Det bör framgå i vattentjänstplanen hur hantering av våtmarker ska ske. Fördröjningsmagasin, dagvattendammar eller liknande bör inte anläggas i befintliga våtmarker, då det kan skada de värden som redan finns på platsen. Finns det torv i våtmarken och denna grävs upp eller läggs under för mycket vatten resulterar det i utsläpp av växthusgaser. Det bör därför framgå av planen att befintliga våtmarker ska undvikas vid planering av nya system.”

Kommentar Alvesta kommun

En ny punkt har lagts till i kap 2.2 under rubriken om hur kommunen arbeta med klimatanpassning: ”Anläggande av nya dagvattensystem bör undvikas inom befintliga

våtmarker. Detta för att undvika skada på biologiska värden samt utsläpp av växthusgaser.”

YTTRANDE ANGÅENDE ÄNDRAT INRIKTNINGSBESLUT FÖR VA-STRUKTUR I HJÄRTANÄS

Yttrande inlämnat av Annika och Magnus Öberg, Södregård 2, Hjärtanäs

Annika och Magnus Öberg skriver i sitt yttrande att de företräder övriga Hjärtanäs i frågan.

”Vi fick i december ett brev hem om att Alvesta kommun tagit fram ett förslag på ny vattentjänstplan som är tänkt att ersätta befintlig VA-plan från 2015.

I det nya förslaget finns inte längre Hjärtanäs med vilket vi fastighetsägare i Hjärtanäs vänder oss emot. Ett flertal fastigheters avlopp har bedömts som underkända och man har sett fram emot att få möjlighet att ansluta till kommunala VA-nätet. Då Hjärtanäs ligger så pass nära centralorten tycker vi att det borde vara rimligt. De som förvärvat sina fastigheter de senaste åren har kalkylerat med denna möjlighet vid fastighetsköpet och känner sig nu lurade och besvikna.

Vi fastighetsägare i Hjärtanäs by vänder oss således mot Alvesta kommuns nya förslag med förhoppning om att man håller fast vid befintlig VA-plan.”

Kommentar Alvesta kommun

Kommuners skyldighet att upprätta verksamhetsområden för en vattentjänst regleras av §6 i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Enligt lagen ska verksamhetsområden upprättas om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljöns behov ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse.

Ett större sammanhang består normalt av 20-30 fastigheter. Utbyggnad av allmän VA kan ibland vara aktuellt för ett mindre antal fastigheter om dessa bedöms ha ett planmässigt samband med bebyggelse som redan ingår i ett verksamhetsområde eller om det finns ett stort behov av allmän vattenanläggning för att avvärja risk för människors hälsa.

Den sammanhängande bebyggelsen i Härlöv omfattar enbart 10 bostadsfastigheter, vilket medför att bebyggelsen inte bedöms utgöra ett större sammanhang.

Bebyggelsen ligger inte heller tillräckligt nära befintligt verksamhetsområde för allmän VA-försörjning för att man ska kunna hävda att det finns ett planmässigt samband.

Under 2021 genomförde konsultföretaget WSP på uppdrag från SBF VA en fördjupad utredning över behovet av allmän VA-försörjning för befintlig bebyggelse i de områdena hade pekats ut i VA-planen från 2015. Bebyggelsen i Hjärtanäs var ett av de områden de utredde.

I utredningen tittade WSP bl.a. på byggnationens täthet, hydrologiska förhållanden, topologi, risk för översvämning samt risk för miljöpåverkan på recipient från enskilda avlopp utifrån kännedom om de berörda vattenförekomsternas miljökvalitetsnorm och statusklassning.

WSP's bedömning om Hjärtanäs var att det trots att bebyggelsen i Hjärtanäs ligger nära varandra så finns det förutsättningar för att anlägga och ha enskilda VA-anläggningar i Hjärtanäs. De bedömde att kommunen ej har en skyldighet att bygga ut kommunal VA enligt §6 i Lagen om allmänna vattentjänster. Deras bedömning baserades på följande;

- samtliga fastigheter, med ett undantag, är större än 5000 m²
- de geologiska förutsättningarna för markbaserad rening är goda
- bebyggelsen är belägen på en höjdrygg som bör medföra förutsättningar för att kunna uppnå erforderliga avstånd mellan dricksvattenbrunnar och plats för markbaserad rening
- att det finns förutsättningarna för enskild dricksvattenförsörjning av god kvalitet till följd av höjdryggen och att de närmaste omgivningarna inte bedöms vara brukade på ett sådant sätt att det medför risk för att brunnarna nås av höga nitrathalter
- att det inte finns kännedom om kvantitativa eller kvalitativa problem med den befintliga dricksvattenförsörjningen.